

Antologijski plakati za izložbe zagrebačkog Muzeja suvremene umjetnosti

U sklopu najznačajnijeg kulturnog događanja u gradu, Dana Milka Kelemena, i obilježavajući 21. godinu njegova održavanja, predstavljamo vam izložbu "GGSU – GSU – GGZ – MSU" plakati za izložbe iz Zbirke crteža, grafika, plakata i radova na papiru Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu. Kustosica izložbe i ujedno voditeljica ove Zbirke je Kristina Bonjeković Stojković, a projekt je organizirala i kustosica MSU-a, Vesna Meštrić. Specifična forma plakata za izložbe ukida granicu između visoke i primijenjene umjetnosti. Odabrani su radovi iznimnih umjetnika: Ivana Picelja, Mihajla Arsovskog, Borisa Bužana, Dalibora Martinisa, Gorana Trbuljaka i Igora Kuduza. Plakati ne samo da svjedoče o kontinuiranoj izložbenoj aktivnosti zagrebačkog Muzeja suvremene umjetnosti od pedesetih godina 20. stoljeća do danas, nego su spomenuti umjetnici svojim različitim senzibilitetima i invencijama formirali i važne referentne točke u razvoju grafičkog dizajna u Hrvatskoj. Plakati nastali za promociju izložbenih aktivnosti svjedoče o kontinuitetu djelovanja Muzeja i njegovoj povijesti od utemeljenja 1954. – isprva pod nazivom Gradska galerija suvremene umjetnosti (GGSU), potom Galerija suvremene umjetnosti (GSU) u sklopu Galerija Grada Zagreba (GGZ) – a od 1998. kao Muzej suvremene umjetnosti (MSU).

Kroz ovaj presjek moguće je istaknuti raznovrsne i pravovremeno prepoznate programske sadržaje i sustavno komuniciranje ustanove medijem plakata s javnošću, ali i pratiti različite tendencije i dosege grafičkog dizajna u Hrvatskoj. Izborom je obuhvaćeno četrdesetak plakata, čiji su autori redom istaknuti hrvatski umjetnici – Ivan Picelj, Mihajlo Arsovski, Boris Bužan, Goran Trbuljak, Dalibor Martinis i Igor Kuduz – koji su tijekom proteklih desetljeća svojim dizajnerskim radovima, plakatima i publikacijama stvarali prepoznatljiv vizualni identitet Muzeja.

Medij plakata imao je dominantnu komunikacijsku ulogu osobito tijekom 1960-ih i 1970-ih godina, dok se tijekom posljednjih desetljeća gubi njegova važnost, a takav razvojni tijek vidljiv je i u prikazanom izboru.

S vizualnim identitetom Muzeja najuže je vezano ime Ivana Picelja, umjetnika i pionira grafičkog dizajna u Hrvatskoj, koji je od 1956. do 1983. godine oblikovao kataloge i plakate izložbi, a sve do 1998. zadržana je njegova tipografija i logo Galerije suvremene umjetnosti – mala slova pisana helveticom. Njegova rješenja za plakate važan su dio strategije pokreta Nove tendencije, a u likovnom smislu odražavaju apstraktno-konstruktivističku estetiku karakterističnu za umjetničku scenu koju je Muzej tada promovirao.

Mihajlo Arsovski za Muzej dizajnira plakate od 1966-1978. i također snažno utječe na profiliranje vizualne kulture – četrdesetih uporabom tipografije kao temeljnog oblikovnog elementa. Na plakate uvodi "rebuse" i jezične slagalice tvoreći tako jezično-optičke kompozicije. Da je riječ o iznimnoj kvaliteti grafičkog oblikovanja, dokaz je Zlatna medalja na međunarodnoj izložbi plakata u Vareseu 1973. godine kojom su nagrađeni Arsovski i Picelj.

Sedamdesetih godina pojavljuju se autori plakata koji djeluju u okruženju "nove umjetničke prakse", povezujući društveno angažirano umjetničko djelovanje s grafičkim oblikovanjem. Tako od 1975. do 1982. godine plakate za Muzej oblikuje Boris Bužan, slikar, konceptualni umjetnik i dizajner, koji donosi obrat u pristupu oblikovanja. Duhovito interpretirajući zadanu temu, Bužan u središte postavlja fotografski predložak ili sliku, a tekst i informaciju smješta uz rub plakata, igrajući se pritom odnosom slike i riječi i njihovim međusobnim značenjima i porukama.

Konceptualno promicanje u prenošenju informacija nastavlja i Dalibor Martinis, jedan od prvaka video-umjetnosti u Hrvatskoj, koji plakate i kataloge Studija GSU oblikuje od 1971. do 1990. Martinis svakom plakatu prilazi kao novom kreativnom zadatku, domišljato slijedeći poetike autora koje predstavlja i izbjegavajući unaprijed zadanu, a time i prepoznatljivu grafičku shematičnost.

Goran Trbuljak je jedan među brojnim konceptualnim umjetnicima koji su se okupili u grafičkom dizajnu. Plakate i kataloge oblikuje od 1973. do 1985. Specifičan ironijski pristup prisutan je na njegovim plakatima za vlastite izložbe koji su sami po sebi zapravo konceptualni umjetnički radovi – komentari na društveni trenutak, ulogu i status umjetnika u društvu u konfrontaciji s dominantnim vrijednostima.

Za autorski rukopis Igora Kuduza koji za Muzej oblikuje plakate od 1999. karakterističan je utjecaj i drugih oblika komuniciranja poput novih medija koji postaju sve dominantniji prenosioci informacija u vrijeme digitalnih tehnologija. Kuduzovi plakati, suzdržani u grafičkom izričaju, nastavljaju tendenciju promijenjenih tipografskih i grafičkih rješenja u prenošenju teme i sadržaja javnosti.

Bez obzira na izraženiju sklonost prema eksperimentu, novim medijima ili pak senzibilitetu za društvenu zbilju, svi autori, predstavljeni na izložbi, stvorili su visoke standarde umjetnosti plakata koji su postali uzor, ali i izazov budućim naraštajima dizajnera.

(Kristina Bonjeković Stojković)

Pozivamo vas da nam se pridružite na otvorenju u srijedu, 7.10.2015. u 19 sati, te od same autorice izložbe, Kristine Bonjekoviæ Stojkoviæ, doznate sve što vas zanima o tematici izložbe.

Izložba ostaje otvorena do 31.10. 2015.

U fotogaleriji pogledajte fotografije s otvorenja izložbe.